

Papieża Franciszka krytyka kolonizacji ideologicznej

„Kolonizacja ideologiczna” – to jedno z określeń, które spotykamy w różnych wypowiedziach Papieża Franciszka. „Kolonizacja” oznacza w tym przypadku masowe szerzenie pewnych ideologii, narzucanie poglądów, by w ten sposób sprawować „rząd dusz”. Innymi słowy, chodzi o „pranie mózgów”, czyli kontrolę umysłów, propagandę, zmasowaną reedukację. Tak rozumiana kolonizacja dokonuje się przede wszystkim poprzez media, ale także poprzez stanowienie, niekiedy zakamuflowane, prawa, które niepostrzeżenie przenika różnego rodzaju instytucje i procedury. Ideologia to ogólnie rzecz biorąc system idei i poglądów, służących do mniej lub bardziej całościowego interpretowania i przekształcania świata. Tak rozumiana ideologia nie musi być czymś negatywnym, choć po XX-wiecznych doświadczenia pojęcie „ideologii” jest często kojarzone ze złowrogimi totalitaryzmami. Także Franciszek, mówiąc o kolonizacji ideologicznej, ma na myśli pewne systemy, które nie tylko niosą złe treści, ale pretendują do totalnego ich narzucenia.

Pomoc powiązana z ideologią

Podczas konferencji prasowej na pokładzie samolotu z Filipin do Rzymu Franciszek tak wyjaśniał ideologiczną kolonizację: „Wchodzi się w lud z jakąś ideą, która nie ma nic wspólnego z ludem. Może owszem, z jakimiś grupami, ale nie z całym ludem, i kolonizują lud ideą, która zmienia, albo chce zmienić pewną mentalność lub strukturę”¹. Papież zauważył, że na tego rodzaju kolonizację skarżą się m.in. biskupi afrykańscy. Rzeczywiście, biskupi Afryki i Madagaskaru opracowali w 2015 roku „Wspólną Deklarację”, w której sprzeciwili się neokolonializmowi i ideologicznemu zniewoleniu, a opowiedzieli się za rozwojem Afryki opartym na autentycznym poszanowaniu. Zdarza się nierzadko, że pomoc dla Afryki, w tym kredyty, jest uzależniona od przyjęcia pewnego rodzaju rozwiązań, jak propagowanie aborcji, antykoncepcji i jednostronnej, zideologizowanej edukacji seksualnej. Różnego rodzaju dokumenty opracowane dla Afryki przemycają lub propagują całkiem otwarcie lewicowo-liberalne ideologie, które są obce dla zdecydowanej większości Afrykańczyków².

Sam Papież podaje przykłady, także z osobistego doświadczenia, pomocy charytatywnej powiązanej z kolonizacją ideologiczną. Oto jeden z nich: „W 1995 roku, pani minister edukacji narodowej zwróciła się o poważną pożyczkę, aby wybudować szkoły dla ubogich. Otrzymała ją pod warunkiem, że do szkół zostanie wprowadzony podręcznik dla dzieci na pewnym poziomie nauczania – był on dobrze przygotowany dydaktycznie – gdzie nauczano teorii gender. Owa kobieta potrzebowała subwencji, ale była ona uwarunkowana w ten sposób. Przebiegła kobieta, powiedziała, że tak, kazała też przygotować inny podręcznik, dała obydwu i w ten sposób się jej udało...”³. Tego rodzaju działania, czyli pomoc powiązana z narzucaniem określonej ideologii, są dzisiaj bardzo częste. Globalne fundacje, za którymi stoją miliarderzy, zwani niekiedy „filantropami”, dają pieniądze, ale pod warunkami związanymi z ideologiami, które chcą szerzyć.

Kolonizacja ideologiczna ma dziś charakter globalny. Chce się narzucić pewne rozwiązania wszystkim narodom. Dlatego podczas wspomnianej powyżej konferencji prasowej Franciszek podkreślił: „Narody nie powinny tracić swobody. Naród ma swoją kulturę, historię; każdy naród ma swoją własną kulturę. Ale kiedy pojawiają się warunki narzucone przez kolonizujące imperia, to

---

¹ [Konferencja prasowa Jego Świątobliwości Papieża Franciszka podczas lotu z Manili do Rzymu \(19 stycznia 2015\) | Francis \(vatican.va\)](#)

² Cfr. [I vescovi africani dicono “no” al neocolonialismo e alla schiavitù ideologica \(aleteia.org\)](#)

³ [Konferencja prasowa Jego Świątobliwości Papieża Franciszka podczas lotu z Manili do Rzymu \(19 stycznia 2015\) | Francis \(vatican.va\)](#)

starają się, aby narody utraciły swoją tożsamość i chcą wszystko ujednoczyć”⁴. Tego rodzaju globalizację Papież nazywa „kulistą”, gdyż chodzi w niej o to, aby wszystkie punkty były mniej więcej w równej odległości od centrum. Temu modelowi Franciszek przeciwstawia globalizację „wielościannu”: „każdy naród, każda część, zachowuje swoją tożsamość, swoje istnienie, nie będąc skolonizowanym ideologicznie”⁵. Innymi słowy, chodzi o jedność w różnorodności, która nikogo nie podporządkowuje do jednej narzuconej ideologii, ale właśnie w różnorodności szuka wspólnych płaszczyzn, na których można owocnie dla dobra wszystkich współpracować.

Błuznierstwo przeciw Bogu

Kolonizacja ideologiczna ma nie tylko wymiar ekonomiczno-polityczny, ale także teologiczny. 11 listopada 2017 w homilii podczas Mszy w Domu św. Marty, Franciszek stwierdził, że ideologiczne i kulturowe kolonizacje zamazując różnice i równając wszystkich do jakiejś idei „popęniają straszliwy grzech bluźnierstwa przeciwko Bogu Stwórcy. Za każdym razem, kiedy przybywa kolonizacja kulturowa i ideologiczna popełniany jest grzech przeciwko Bogu Stwórcy, ponieważ dąży się do zmiany stworzenia takiego, jakim On je uczynił”⁶. Rzeczywiście, opis stworzenia, jaki znajdujemy w Księdze Rodzaju, pokazuje nam, że Bóg stwarza wprowadzając w tym, co było „bezludem i pustkowiem” różnice: światłość i ciemność, ziemia i woda, dzień i noc, mężczyzna i kobieta itd. Te różnice tworzą harmonijną jedność nie przestając być różnicami. Ideologie natomiast ujednoczają niszcząc różnorodność.

Odwołując się czytania z 2 Księgi Machabejskiej Franciszek stwierdził, że działania Antiocha Epifanesa, nazwanego „korzeniem wszelkiego grzechu” to „prawdziwa kolonizacja ideologiczna, która chce narzucić ludowi Izraela zwyczaje pogańskie”⁷, m.in. w imię nowoczesności. Lud broni swojej wiary i kultury, czego przykładem jest bohaterski Eleazar, który przyjmuje śmierć z ręki prześladowców, by dać przykład. „Niech jego przykład pomoże nam w chwilach zamieszania w obliczu proponowanej nam kolonizacji kulturowej i duchowej”⁸ – stwierdził Franciszek.

Eleazara zmuszano by zjadł wieprzowinę. Niektórzy oprawcy, którzy go znali i szanowali, zaproponowali, że mu pomogą tak, aby mógł udać, że je wieprzowinę. Sędziwy Eleazar odrzucił jednak taką propozycję myśląc m.in. o młodych: „Udawanie nie przystoi naszemu wiekowi. Wielu młodych byłoby przekonanych, że Eleazar [...] przyjął pogańskie obyczaje. Oni to przez moje udawanie, i to dla ocalenia maleńkiej resztki życia, przeze mnie byliby wprowadzeni w błąd, ja zaś hańbą i wstydem okryłbym swoją starość” (2 Mch 6,24-25). Papież Franciszek zauważył, że tego rodzaju przypadki ideologicznej kolonizacji powtarzały się w dziejach wielokrotnie, a „przeciw temu jest tylko jeden lek: świadectwo, to znaczy męczeństwo”⁹.

Eleazar myśli o wychowaniu młodych, by dać im dobry przykład, umocnić wobec kolonizacji ideologicznej. Papież Franciszek podczas audiencji dla Światowej Unii Nauczycieli Katolickich w listopadzie 2022 roku mówił o tym samym. Podkreślił, że otwarcie na świat, na nowe idee, jest potrzebne, ale nie powinno oznaczać ulegania ideologizacji. „Proszę was, bądźcie ostrożni, abyście pomagali innym nauczycielom w rozróżnianiu, co jest nowością, która prowadzi do rozwoju człowieka, a co jest ideologizacją, kolonizacją ideologiczną. Dziś kolonizacje

⁴ Tamże.

⁵ Tamże.

⁶ [Franciszek u św. Marty: kolonizacja ideologiczna bluźnierstwem przeciw Bogu | Niedziela.pl](#)

⁷ Tamże.

⁸ Tamże.

⁹ Tamże.

ideologiczne niszczą osobowość człowieka, a gdy przedostają się do edukacji, powodują zagładę”¹⁰ – stwierdził Papież.

Kolonizacja gender

W wielu wypowiedziach Franciszek wskazuje na kolonizację ideologią gender. W wywiadzie dla argentyńskiego czasopisma „La Nacion”, opublikowanym na dwa dni przed dziesiątą rocznicą pontyfikatu, Papież stwierdził: „W chwili obecnej stanowi ona [ideologia gender] jedną z najgroźniejszych kolonizacji ideologicznych. Wykracza daleko poza sferę seksualną”¹¹. Franciszek zauważa, że niektórzy trochę naiwni ludzie są przekonani, że to droga postępu. Tymczasem nie odróżniają szacunku dla każdego człowieka od unieważniania fundamentalnych różnic. Takie unieważnianie jest bardzo niebezpieczne, gdyż uderza w istotę człowieczeństwa. Przy okazji Papież wyznał, że na niebezpieczeństwo ideologicznego zacierania różnic zwrócił uwagę wiele lat temu po lekturze książki Roberta Hugh’a Bensona „Władca świata”, opublikowanej na początku XX wieku.

O kolonizacji gender mówił Papież podczas spotkania z biskupami w Polsce. „W Europie, Ameryce, Ameryce Łacińskiej, Afryce, niektórych krajach azjatyckich istnieje – stwierdził Franciszek – prawdziwa kolonizacja ideologiczna. Jedną z nich – mówię to jasno z «imienia i nazwiska» jest gender! [...] Naucza się w szkole: że każdy może wybrać sobie płeć. A dlaczego tego uczą? Ponieważ podręczniki narzucają te osoby i instytucje, które dają pieniądze. Jest to kolonizacja ideologiczna, popierana również przez bardzo wpływowe kraje. I to jest straszne”¹². Natomiast w Gruzji, podczas zaimprovizowanego przemówienia do przedstawicieli duchownych katolickich tego kraju, Papież nazwał „teorię gender” „wrogiem małżeństwa” Mówił o „wojnie światowej”, której celem jest destrukcja małżeństwa: „Niszczy się je nie za pomocą broni, ale idei; niszczy je kolonizacje ideologiczne”¹³.

Potem, Franciszek podjął ten temat od innej strony podczas konferencji prasowej na pokładzie samolotu w drodze powrotnej z Baku do Rzymu. Podkreślił, że homoseksualistom, osobom mającym problem z identyfikacją płciową, seksualną, trzeba towarzyszyć, bo przecież Chrystus na pewno do nikogo by nie powiedział: „Odejdź, bo jesteś homoseksualistą?”. Ale taka postawa miłosiernego towarzyszenia nie ma nic wspólnego z „niegodziwością, którą jest indoktrynacja ideologią gender”¹⁴. Tutaj Papież podał przykład 10-letniego syna znajomego Francuza, który oznajmił, że jak dorośnie, to chce być dziewczyną. „I ojciec zdał sobie sprawę – opowiadał Franciszek – że w podręcznikach szkolnych uczy się ideologii gender. To jest wbrew naturze. Co innego mieć tę tendencję, tę opcję, a nawet zmienić płeć, a co innego nauczać w szkole pod tym kątem, by zmienić mentalność. Ja to nazywam kolonizacją ideologiczną”¹⁵. Papież opowiedział też, jak przyjął osobę, która była kobietą, ale zmieniła płeć i jako mężczyzna zawarła związek małżeński z kobietą. Po czym wyjaśniał: „Życie jest życiem, rzeczy trzeba brać takimi, jakimi są. Grzech jest grzechem. Orientacje lub zaburzenia hormonalne powodują wiele problemów i musimy być ostrożni i nie mówić: Ależ to wszystko jedno, bawmy się! Nie, tak nie! Za każdym razem trzeba przyjąć, towarzyszyć, badać, rozeznawać, integrować. To zrobiłby Jezus dzisiaj. I proszę, nie mówcie, że Papież uświęca transseksualistów. Bardzo proszę! Bo ja czytam nagłówki dzienników. Dobrze zrozumieliście, co powiedziałem. Chcę, by było to jasne. Jest to problem

¹⁰

<https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/2022-11/papiez-do-nauczycieli-uważajcie-na-ideologiczna-kolonizacje.html>

¹¹ [Papież: gender to jedna z najgroźniejszych kolonizacji ideologicznych - Vatican News](#)

¹² [Franciszek odpowiedział na pytania polskich biskupów \[DOKUMENTACJA\] \(deon.pl\)](#)

¹³ [Papież Franciszek w Gruzji: trwa wojna światowa, by zniszczyć małżeństwo - WP Wiadomości](#)

¹⁴ <https://m.niedziela.pl/arttykul/24942/Zapis-rozmowy-Franciszka-z-dziennikarzami>

¹⁵ Tamże.

moralny. Jest to problem. Jest to problem ludzki. I trzeba go rozwiązać, na ile jest to możliwe, zawsze z miłosierdziem Bożym i w prawdzie”¹⁶. Ta wypowiedź wzbudziła krytyki z różnych stron. Jedni zarzucali Franciszkowi, że w gruncie rzeczy nie nazywa rzeczy po imieniu i rozmywa katolickie nauczanie, a inni, że tak naprawdę nie rozumie gender i problemów ludzi LGBTplus.

O kolonizacji ideologicznej, w tym ideologii gender, mówi Franciszek także w książce-wywiadzie „San Giovanni Paolo Magno”¹⁷. Na pytanie, jaki jest najbardziej specyficzny sposób, w jaki dziś zło się uobecnia i działa, Papież odpowiada: „Jednym z nich jest teoria Gender”¹⁸. Zaraz jednak doprecyzowuje, że nie chodzi mu o orientację homoseksualną, ale o idee i działania, by „zniszczyć u korzeni stwórca projekt, który Bóg chce dla każdego z nas: różność i rozróżnienie. Uczynić wszystko homogenicznym, neutralnym. To atak na różność, na twórczość Boga, na mężczyznę i kobietę”¹⁹. Franciszek podkreśla, że chrześcijaństwo zawsze daje pierwszeństwo faktom przed ideami. Tymczasem „w Gender widzimy, jak idea chce się narzucić na rzeczywistość i to w sposób podstępny”²⁰.

Niepokojąca dwuznaczność?

Wypowiedzi papieża Franciszka o kolonizacji ideologicznej, a szczególnie o ideologii gender, wielu – jak już zauważyliśmy – nie podobają się. Ci, którzy stoją na pozycjach lewicowo-liberalnych uważają, że pomimo pewnego otwarcia na osoby LGBTplus, Papież zatrzymuje się w pół drogi i nie odpowiada adekwatnie na wyzwania naszego czasu. Inni z uznaniem przyjmują papieską krytykę ideologii gender, ale uważają, że z drugiej strony sam Franciszek ją osłabia, a nawet unieważnia, poprzez inne wypowiedzi i gesty.

W papieskim zachęcaniu do towarzyszenia np. osobom homoseksualnym, niektórym brakuje wyraźnego wezwania do nawrócenia. Podkreślają, że Jezus był miłosierny wobec grzeszników, ale jednocześnie jasno nazywał grzech grzechem i wzywał do jego porzucenia. Do jawno grzesznicy odnosił się z delikatnością, ale na koniec powiedział: „Idź, a od tej chwili już nie grzesz” (J 8,11). Niepokoi także widoczne poparcie, jakiego Franciszek udziela działaczom gender/LGBT. Wystarczy wymienić tutaj amerykańskiego jezuitę Jamesa Martina, który cieszy się poparciem Papieża, a którego wielu uważa po prostu za teoretyka i działacza ideologii gender/LGBT. Jego konferencje i pomysły na duszpasterstwo są przez wielu odbierane jako właśnie ideologiczna, genderowa, ideologizacja.

Zaskakującym gestem Franciszka było wysłanie odrębnego listu do siostry Gramick z okazji 50 lat jej pracy z osobami LGBT i ich rzecznictwa. Jej działalność Papież określił jako prowadzoną w „Bożym stylu”. Tymczasem siostra Gramick jest współzałożycielką organizacji New Ways Ministry, która spotkała się z negatywną oceną ze Strony Kongregacji Nauki Wiary w 1999 roku. A w roku 2010 episkopat USA stwierdził, że organizacja ta nie reprezentuje stanowiska Kościoła w sprawie ideologii LGBT. Jej celem jest bowiem zmiana nauczania Kościoła odnośnie do grzeszności aktów homoseksualnych²¹.

Papież Franciszek zapewne uważa takie krytyki, których przykładów można by przytoczyć dużo więcej, za niesprawiedliwe. Zapewne powtórzyły to, co stwierdził w cytowanej wypowiedzi podczas lotu z Baku do Rzymu, że trzeba łączyć prawdę z miłosierdziem. A cierpliwe towarzyszenie osobom LGBTplus nie oznacza lekceważenia grzechu. Kolonizacja ideologiczna, w tym prowadzona m.in. w szkołach kolonizacja gender, pozostaje strasznym złem naszych czasów.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Cfr. Papa Francesco con Luigi Maria Epicoco, *San Giovanni Paolo Magno*, Cinisello Balsamo (Milano) 2020, ss. 103-105.

¹⁸ Tamże, s. 103.

¹⁹ Tamże, ss. 103-104.

²⁰ Tamże, s. 104.

²¹ Cfr. [List papieża Franciszka do zakonnicy propagującej LGBT \(dorzeczy.pl\)](https://www.dorzeczy.pl/list-papieza-franciszka-do-zakonnicy-propagujacej-lgbt)